

A szép, tiszta Budapest

Budapestre mindnyájan büszkék vagyunk. Örömmel vesszük a külföldi vendégek dicséretét. Fővárosunk természeti adottságai csakugyan kiérdemlik az elismerést, hiszen a várost átszelő folyó, a hegyek, a sok gyógyító hőforrás mind arról tanúskodnak, hogy amit a természet Budapestért tehetett, azt megtette.

Ami az embereket illeti, arról már nem lehetne ilyen egyértelműen beszélni. Idők folyamán többször dúlta háború a várost, sok minden elpusztult, megfogyatkoztak műemlékeink. Sok tenivalónk volt, s van ma is, hogy Budapestet igazán széppé, vonzóvá tegyük.

A szép Budapest egyik feltétele: a tisztaság. Ilyen vonatkozásban is sokat tehetnénk fővárosunkért, éppen ezért ez alkalommal a Köztisztasági Hivatal munkájával, gondjaival, terveivel foglalkozunk behatóbban.

Öt esztendővel ezelőtt, amikor a Köztisztasági Hivatal önálló költségvetésű vállalattá alakult, a berendezések és felszerelések értéke 13 millió forint volt, ma 200 millió. Akkor 3 millió forint volt az évi anyagfelhasználás, tavaly 54 millió. 1949-ben 400 lóval és 103 gépkocsival dolgoztak, de minden második gépkocsi más-más típusú volt. Jelenleg 300 autóból áll a gépkocsipark. A szemét és hulladék eltakarítása, összegyűjtése és elszállítása ma már jórészt gépsítve, európai viszonylatban is korszerű módon történik. Budapest növekedését is jellemzi, hogy a 185 szemétszállító gépkocsival, 110 ezer „Kuka”-edényben az 1949-es 436 ezer köbméter szeméttel szemben az elmúlt évben 1 millió 018 ezer köbméter szemetet kellett elszállítani.

Míg 1950-ben beruházással és felújítással együtt 31 millió forintos költségvetéssel dolgozott a Köztisztasági Hivatal, az elmúlt esztendőben költségvetésük — beruházások nélkül — 104 millió forintot tett ki. A beruházás összege csaknem 3 millió volt, a saját felújítás 24 millió.

A Köztisztasági Hivatal munkáját két merőben ellentétes időszak feladatai határozzák meg, nyáron aránylag könnyű a dolguk. Ilyenkor az utak locsolása, tisztántartása korántsem készíti a vállalatot akkorra erőfeszítésre, mint a téli feladatok megoldása. A hivatal irányítása télen, a fődényben jól szervezett, óramű pontosságú operatív munkát, egészen magas színvonalú vezetést igényel, nyáron viszont jóval kevesebb is elegendő.

Bár ma igazán elmondhatjuk, hogy „hol van már a tavalyi hó”... mégis tanulmányos számbavenni — ha másért nem,

a sarkunkban topogó tél miatt — a tavalyi kudarc okait. Mert mit tagadjuk, az elmúlt télen — amely kétségkívül a rendkívülinél is rendkívülibb volt — a Fővárosi Köztisztasági Hivatal „csődöt mondott”. Képtelenek voltak megbirkózni a hóval, faggal. Csak egyetlen tény a nagyfokú szervezetlenség jellemzősére. Bár rendelkezésre állt 130 hóeke, a hirtelen kerekedett nagy havazásban mégis csak 5-öt tudtak azonnal munkába állítani, mert a hóekék szállítására beállítandó gépkocsik történetesen Zalaegerszegen és az ország más részében voltak. Nagy idővesztést okozott az is, hogy a hőeltakarítógépek egyetlen központi telephelyről indultak el. Nem voltak forgalmi szakemberek, akik operatív irányították volna a hőeltakarítást. Igaz, hiány volt bizonyos fajta gépekben is.

A tél kíméletlenül leleplezte a fővárosi köztisztasági apparátusának hibáit. Nem titok, hogy azóta jelentős átszervezést hajtottak végre, kicserélték a vezetőséget, s az új vezetők sok régi, rossz szemléletet, módszert megszüntettek. Az elmúlt években ugyanis a növekvő gépsítéssel egyidejűleg nem fejlődött a vezetés munkastílusa. A már említett nyári — kényelmes munkastílus — a téli munkát is jellemezte.

Hogyan kívánja az új vezetés elkerülni a múlt évihez hasonló fiaskókat?

A terveket a következőkben foglalhatjuk össze:

1 Mindenekelőtt a gépsítés növelését tűzték ki célul. 1963-ban már 35 új gépkocsit kaptak: 20 billenőplátós Csepelt, 5 rakodódömpert, 10 ellenőri és anyagbeszerző kocsit. S még

ez évben beszereznek 12 Kukát, 12 kisméretű, nagy teljesítményű önfelszedő seprőgépet, 10 billenőplátós Csepel teherautót, 15 szovjet gyártmányú locsoló, söprő és hóekéző speciál-gépkocsit, 10 nagy teljesítményű szovjet gyártmányú automata homok- és sószóró gépkocsit, 5 hófelrakót, 1 darus vontatót és 2 univerzális téli speciálgépet, amelyek 5-féle művelet elvégzésére alkalmasak.

2 Az immár jelentős géppark mozgatóhoz forgalmi főosztályt hívtak létre, s megerősítették a hivatalt több forgalmi szakemberrel. Egyéb szervezeti változtatás is történt. A fővárosi tanács Közmű Igazgatósága éppen az említett két különböző időszak szabta helyzet miatt éves viszonylatban növeli a Köztisztasági Hivatal feladatkörét. Erre a tendenciára is csak egyetlen példa: univerzális gépeiket, például a téli markológépparkot, nyáron más közművek feladatának elvégzésére vették be. Igyekeztek állandó teherautóparkot kifejleszteni és ezeket nyáron is folyamatosan munkával ellátni. Mind műszaki, mind köztisztasági vonatkozásban növelték a nyári feladatokat. Körültekintően decentralizálnak, a megnövekedett gépparknak a főváros több pontján létesítenek telephelyet, — például a Budafoki úton, — s a gépek irányítására rádióösszeköttetést, diszpécserszolgálatot szerveznek.

Az eddigi gyakorlattal ellentétben, nemcsak a Köztisztasági Hivatal, de az egész Közmű Igazgatóság, tehát például a Gázművek, a Csatornázási Művek stb. gépkocsiparkját a hőeltakarítógépek kiszolgálására szervezik meg. Szerződnek a TEFU-val is; a TEFU kocsijai segídeknek például a Gázművek

Az eszközhasználati díj

„Féldő”
a külkereskedelemben

Utazási útmutató

egyéb szállításaiban; a hőeltakarítás idejében ezeket a kocsikat is igénybe lehet venni. Ezentúl több rendkívüli hőmunkás toborzóhelyet szerveznek és már most elkezdi a munkacsoport-vezetők kiképzését. Jobb kooperációt dolgoznak ki más vállalatokkal, hogy ne az utolsó pillanatokban kelljen kapkodniuk.

3 Megvizsgálták a köztisztaság területén dolgozók bérezését, és ösztönzőbb bérrendszert alakítottak ki.

4 Ellenőri csoportot hívtak életre, amely ellenőrzi a fővárosi tisztaságát. Munkájuk kiterjed például a szemétyűjtő „Kukák” tevékenységének állandó szemmel tartására is. Megjavítják a fegyelmet; el kívánják érni, hogy minden háznál időben jelenjenek meg a szemétyűjtő autók, és amire mostanság még panasz van, a köztisztasági alkalmazottak a gyűjtés közben elhullatott szemetet is seperjék össze. A köztisztaság fokozását célozza az is, hogy a fővárosi tanács közmű igazgatósága társadalmi ellenőri gárdát szervezett; az ellenőröket igazolvánnyal látták el, amely feljogosítja őket arra, hogy a köztisztaság ellen vétőkkel szemben eljárjanak.

Mert mi tagadás — s a kérdésnek erről az oldaláról is szót kell ejteni — a szemét többnyire nem magától keletkezik. Mi szórjuk el, budapestiek. Igaz ugyan, hogy szeretjük a tisztaságot, de bizony olykor megelégedünk magunkról. S bár egyet lehet érteni azzal a szemlélettel, hogy a szemét ellen első sorban nem „plakátokkal”, felhívásokkal kell küzdeni, hanem takarító- és seprőgépekkel, azért mégis sok múlik az embereken. Éppen ezért helyes, hogy a fővárosi tanács végrehajtó bizottsága a lakóházakon belüli tisztasági mozgalom szervezését a Vöröskereszt budapesti szervezeteire bízta. A végrehajtást nagymértékben segíti a házegészségügyi hálózat folytonos bővülése. Jelenleg már mintegy 10 ezer házegészségügyőr van Budapesten, akiknek kezdeményezésére, a lakosság összefogásával sikerült a lakóházak környékén felgyülemlt törmelék, limlomot, szemetet eltávolítani. Kiemelkedő munkát végeznek például a IV. kerületben, ahol 170 házegészségőr tevékenykedik a mozgalomban. A VIII. kerületben 36 tagú brigád ellenőrzi rendszeresen a környék tisztaságát. E bizottságok sok helyütt parkosították és utcakerteket is létesítettek. A peremkerületekben is mindinkább meghonosodik a „tisztá udvar, rendez ház” elnevezésű mozgalom. Pesthidegkúton például 1200 család vesz részt a mozgalomban, a XV. kerületben pedig 260 házra már kifüggesztették a legtisztább épületet megillető táblát.

Van a város tisztaságának még egy alapkérdése. A szakemberek — helyesen — azt vallják: ugyanúgy, ahogy a földes szobát nehezebb karbantartani, mint a műanyagpadlójút, az aszfaltozott utcájú városrészt is könnyebb tisztán tartani, mint a kockakövest. Már pedig jelenleg Budapesten az utaknak, utcáknak csak 17 százalékán van házagmentes burkolat. Az elmondottakon kívül tehát új utak építésével, a meglévők korszerűsítésével is növelhető a város tisztasága. Az ez irányú fejlesztés lehetőségei persze korlátozottak.

Az átszervezett köztisztasági apparátus tervei jónak látszanak, teljes hatásuk majd a télen mutatkozik meg.